

LÍVIA

Akkor adsz egy fekete nadrágot?, kérdezte jó hangosan Mara, míg a fürdőszobatükör előtt fejét elbillentve fülelt, hogy meghallja Dijanka válaszát. Sose volt a színem, dünnyögte mintegy magának, aztán bekrémezte az arcát. Egy darabig várt még, majd újra kikiabált. Hallod? A fürdőszoba ajtajából csak egy lépés volt a katakomba sötétségű konyha, semmi más nem utalt a nyárra, csak a tálcákon kibelezett, levükben ázó, szomorkás dinnyehéjak és a vízceppektől fénylő, üres jégkrémes dobozok. Ujjaival szétfeszítette a relaxát, hunyorgott az éles fényben. Kinn alattomosan izzott a délután, mint ha napfogyatkozás készülődne, a cseresznyefa súlyos, mozdulatlan árnyékot vetett, és ebben az árnyékban, hátrahajtott fejjel, mint egy fekete szobor, Dijanka épp a szájába ejtett egy cseresznyét. A relaxa fém lamellái ideges zizegéssel csapódtak az ablaküvegnek, míg Mara kinyújtott karjával megtámaszkodott a konyhapulton. Hányingere volt. Szemével a színes borssal teli befőttesüveget kereste a mosogató fölötti polcon, mert erről valamiért mindig a tengerparti kavicsok jutottak eszébe egy csíkos napágyakkal teleszórt strandról. Megnyitotta a csapot, a nyakára fröcskölte a vizet, és kilépett az udvarra, ahol a kockakövek csak úgy ontották magukból a forróságot.

Odatettem az ágyadra mindent, mondta Dijanka anélkül, hogy ránézett volna, és egy újabb pár cseresznyét tépett le a száráról. Nadrágból ugyanaz a méretünk, nem?, kérdezett még vissza, a szájába tömött újabb gömböktől hörcsögésre duzzadt arccal.

Én nem megyek, szólt vissza Mara, és összefonta karját a mellén. Muszáj mennünk, felelte a másik, állandóan ide járt tojásért. Amúgy meg te szoktattad ide, tette még hozzá kis nehezteléssel a hangjában, ahogy véletlenül épp eltaposott egy gyümölcsöt a körömcipőjével. Nem megyek, végig fogom öklendezni az utat, felelte Mara, és csípőre tette a kezét. De hát azt mondtad, hogy gyerekkorodban mindig temetésekre jártál, mosolyogta el magát Dijanka. Az igaz, azt is megsirattam, akit nem ismertem, de egy életre elég is volt. Dijanka állat leszegve próbált lesöpörni egy szöszt fekete blézeréről, ettől egészen öregasszonyos lett az arca. Itt mindenki megy, különben megszólnak. Bánom is én, felelte a másik, én nem idevalósi vagyok. Azt azért gondolhatod, hogy Budakeszin én is másmilyen emberekhez voltam szokva. Mara Dijanka erősen sminkelt, rosszálló arcába nézett, lassan végigkövette

tekintetével a szemhéj mentén húzott fekete tus vonalát, de a vérekes kék szemek kitértek előle. Mondtad, igen, felelte neki lemondóan, mire Dijanka bólintott, és újra egy öklömnyi adag cseresznyét tömött a szájába.

Mara lenyomta a szobájuk kilincsét, és most is, mint minden alkalommal, Dijanka tizennyolc éves portréja nevetett rá a falról. Egy fiatal lány apró kockás blúzban, mini bőrszoknyában, térdig érő csizmában győztesen tapos a virágokon a budakeszi erdőben, fenéig érő hosszú hajában égszínkék szalagot fúj a szél, sikkes, és gondtalan, hiába anya már itt, mégis féktelenül és szemérmetlenül szabad, férje ragyogó szépségű műzsája, akinek huncut rés van a felső két foga között, és ettől a réstől azon nyomban meg kell örülni. Andor divatfotósnaak készült, a kertészeti elvégzésével párhuzamosan már bedolgozott a *Képes Újságnak*, magas volt és nyegle, vörösesbarna fürtjei és rekedtes hangja miatt bolondultak utána a nők. Mikor friss házásokként megörökölték az Eger környéki végeláthatatlan szőlőföldeket, Dijanka fotómodell-karrierje is egy csapásra a valószínűtlen nagyvárosi múlt kódébe veszett, csak egy-két kezeslábásban, szőlőtőkék között elkapott kacintós-csücsörítős kép árulkodott a be nem teljesült lehetőségről. De helyes voltál!, mondta Dijankának azon az estén Mara, mikor kiköltözött hozzá az erdő szélére. A régi fényképeket nézegetve csak itták Andor borát, a másik meg csak annyit felelt, hogy hagyjad már, pedig a szeme még ádázul villant egyet, mielőtt úgy hunyt ki benne a fény, mint mikor lekapcsolják a villanyt egy távolról látszó tizemeletes gyűszűnyi ablakában.

A lenvászon nadrág és a rövid ujjú fekete blúz most felkiáltójel formában feküdt az ágyon. Mara még állt egy pillanatig fölöttük, aztán öltözködni kezdett. Idegesen fészülködött, a bőrkeretes tükörben mindig ugyanazok a fagyiszínű Claire Kenneth-könyvek látszottak a polcról, Líviának is ilyen dús haja volt, mint neki, csak hosszú, általában copfban hordta, hogy is volt, mikor is találkoztak először? Igen, rögtön a kiköltözése utáni napokban, bejött a zöldségesbe egy kiló lecsópaprikáért, és azt mondta, hogy szia, csillagom, gyön az uram Münchenből, kéne valami fájin paprika. Nyugodt, mély hangja volt, melegítőben is csinosan forgott a boltban, haja magas copfba tornyozva, fülében türkizköves fülbevaló. Hamar megértették egymást, a párbeszédük ágas-bogas sorminta volt, Lívia közvetlen, fésületlen mondataiba Mara öltögette vidám, kackiás nevetését. Hogy tudsz te nevetni, csillag, mondta Lívia álmélkodva, kreol arcából villogott a bánatos szeme fehérje. Talán csak akkor lobbant fel benne egy másodpercnyi derű, mikor erre azt felelte neki, hogy nincs mit sírni, szar a világ, tök a tromf, drágám. Nem is biztos, hogy tényleg vidámabb lett Lívia arca, lehet, hogy

csak könnyebb most már így gondolni rá. Ennyi az egész, gondolta Mara, kibaszott egy kurva élet, és elfordult a tükörtől. Kinn az udvaron ingerülten cserélte ki a kutya táljában a vizet, míg Dijanka a telefonzsinórba csavarodva beszélt az irodájában. Mikor a kutya lefetyelni kezdett, a szomszéd ház fürdőszobájának ablakában meglibbent a függöny. Most Tatus leskelődik vagy az anyja?, kérdezte Dijankát, mikor az lekopogott az irodából. Tatus festi az önkormányzatot, csak az anyja lehet, felelte a másik. Egy kanál vízben megfojtana minket az öregasszony, és egy gonosz mosollyal egyenesen az ablakba nézett. Beleköt az élő fába is, hosszú a sövény, persze, meg a nénikéje neki, tette még hozzá, azzal össze is pattintotta retikülje krokodilos csatját. Szegény Tatus, felelte Mara méltatlankodva, tönkreteszi a vén kurva. Na, mehetünk, ingatta a fejét Dijanka, és felsóhajtott. Nem sétálunk?, kérdezte Mara, de már meg is bánta, ahogy kimondta.

Lassan kanyarodtak ki az Egri útra, a baljós sziesztában csak a fenyők álltak rendíthetetlenül, és a forrás zubogott ugyanúgy, ahogy mindig, kirándulók nem mutatkoztak sehol, elnyelte őket az erdő. A dombra épített katolikus kápolna előtt már nem volt hely parkolni, Mara jobbra fordult, és feljebb állt meg az utcán. Harsogó piros kerítés mögött kék és zöld padjaival úgy ragyogott a nyári gyerektábor, mint egy igazi legóbirodalom. Dijanka kiszállt a kocsiból, és felvette fekete napszemüvegét. Kezével végigsimított a ruháján, vállára vette fekete lakktáskáját, és biccentett néhányat a feléje forduló fejeknek. Sóvár, rosszindulatú pillantások kapaszkodtak minden mozdulatába. Szia, Mara!, hallatszott balról. A templom bejárata előtti tömörülésben Emberrozi állt megilletődötten a lányával, Krisztivel, kezükben fehér kardvirág. Marát látva bizalom ömlött el az arcukon. Nem bírta cérnával, érintette meg a vállát egy elefántszerű nő, fekete nadrágja a nyakáig húzva, hatalmas felkarján elmázolt kék foltok, ősz haja hátrafésülve, mint Elvisnek az *Acapulcói kaland* idején. Csak a szandálja aprócska sarkából lehetett kikövetkeztetni, hogy ez a lény egy nő. Tragédia, bólintott Mara.

Ilus cigarettacsonkkal a szájában támaszkodott a templom falának, olyan volt, mint a focizás közben megpihenő kamasz fiúk, csak közelebb menve tűnt szembe az arcát átszelő, megszámlálhatatlan sok ránc, göndör ősz fűrtjei rakoncátlanul tapadtak homlokára, amikor feléjük biccentett. Dijanka egyre növekvő türelmetlenséggel nézett körbe-körbe. Édes Istenem, lassan tizenöt éve élek itt, de soha nem álltam le ezekkel a toprongyosokkal. Igen, mondta Mara magabiztosan, de Tatus nélkül megfagyta volna télen. Magának akar még mindig, tette hozzá egy félmosollyal, pedig kedvelte a férfit,

mégis riasztónak találta a szemében ácsingózó sóvárgást, valahányszor becsengetett hozzájuk valami ürüggyel.

Itt jó lesz, mondta Dijanka, és kopogós cipőjével pipiskedve beült a hátsó padba. Egy elkínzott arcú, szeplős, barna nő érkezett heves mozdulatokkal gesztikulálva, öt méterrel mögötte egy férfi kullogott autóstáskát lóbálva a kezében, úgy tűnt, összekaphattak az előbb. Mara kérdően megbökte Dijankát, és felvonta a szemöldökét. A gyógyszerészek, felelte Dijanka, Henike és Dini. Mara jobban megnézte a férfit. De hát ez, bukott ki belőle lassan, ez Dénes... Osztálytársak voltunk, mondta, és felragyogott az arca a nem várt meglepetéstől. Kicsit dundi lett, gondolta, de a járásában ugyanaz a hintázó mozdulat, mint régen. Dini, suttozta hangosan Mara, a férfi hátranézett, látszott, hogy keresi a hang gazdáját, először csak kifejezéstelen tekintettel nézett Marára, aztán megelevenedtek a vonásai, a felismerés és hitetlenkedés lassan olvasztotta fel ugyan a közönyt, de aztán mégis intett, hogy majd a temetés után. Dijanka tekintete elrévedt, üdvözlöm, Misi, mondta, és szórakozott mosollyal a szomszéd padsor felé biccentett, ahol egy jókötésű, göndör, ötvenes terelgette három lányát. Övé a pizstrángtelep, suttozta Marának, nagyon beteg a felesége, gyógyíthatatlan, mondta, és az utolsó szavaiból valódi sajnálat érződött.

Mara a mennyezetet kémlelte, mert a szarvasagancsokból készült csillárokból nyugtalanító pogányság áradt, ilyen helyeken áldoznak állatokat, és írnak vérrel a falra, ráadásul a nőt, aki mellette ül a padban, Diánának hívják. Kismarától tudta, hogy mit jelent ez a név, ő nem volt jó tanuló az iskolában, és sosem érdekelték a mitológiai történetek, de ezt az egyet megjegyezte. Mit keres itt Livia hófehér koporsója, fehér kardvirágokkal az oldalán, és mit akar most már Pisti azzal a hatalmas vörös rózsacsokorral? Ezt a nőt már senki nem mentheti meg. Valakit itt fel kell áldozni, gondolta, és egyre csak az agancsok egymásba kapaszkodó, kunkori végeit figyelte, mikor megremegett mellette a pad. Csók, mondta a férfi, aki lehuppant melléje, miközben delejesen ránézett. Kívánok, mondta Mara, és az állatorvos masszív cefreszagától fintorogva elővett egy tic-tacot a táskájából, aztán égre emelt tekintettel Dijankára pillantott.

Istenem!, suttozta, és cöccintett egyet a szájával, mikor lassan ellépdelt mellettük Pisti a két fiúval. Mind a kettő egyetemista már, szerencsére Miskolcon voltak, mikor Endzsi megtalálta Líviát a konyhában hanyatt feküdvé, a vérnyomása vagy agyvérzés, mindegy is, tulajdonképpen feladta, elvitte az értelmetlen sóvárgás. De hol van Endzsi? Kemény egy nő, az biztos, nem látták még pánikba esni soha. Mara hátranézett a templomban, Adrián

tekintetével találkozott, jól le tudta olvasni a szájáról, hogy csokolom, igen, mellette van Endzsi, de most épp félrenéz, Juliska nénivel sutyorog.

Szegény gyerekek! Hogy megnyúlt az arcuk, gondolta Mara, mint a koplaló szerzeteseké, hosszú szőkésbarna hajuk hátrafogva, az öltöny kicsit lóg rajtuk, főleg a kisebbiken, az apjuk halántékán már csorog a víz, és az inge is kigombolva, mintha reggelig tartó lagziból ruccant volna át ide, mindjárt eldől, mint egy hosszú, csonka gyertya. Beül a fiúkkal az első padba, a nagyobbik megigazítja a szalagot a koporsón lévő vörös rózsacsokron, és az órájára néz.

A következő pillanatban megszólal az orgona, és mindannyian felállnak a padban. Bántón nyúlik a dallam, a kántor hangja édeskés, esténként félállásban a Lipicaiban haknizik, ezért a legkomorabb gyászeneket is képes seperc alatt émelyítően cikornyásra faragni. Bejön a pap, vékony keretes szemüveget viselő, legfeljebb harmincéves férfi aszkéta vonásokkal, mégis erőt sugárzón, párszor már helyettesített itt, putnoki. A plébánost bevitték a kórházba a vérnyomásával, nehéz négy faluban egyszerre jókedvűnek lenni. És a te lelkeddel, mondja az a néhány hívő, aki egyébként jár templomba, a többiek csak presztízsből vannak itt. Mara is összeszorult szívvel hallgat, már nagyon régen volt misén, pedig szokott Istennel beszélgetni, annak idején mégis az anyjának volt fontos, hogy elsőáldozzanak a gyerekek, az anyjának, akivel már nyolc éve nem beszél.

Kedves testvérek, Líviát jöttünk ma búcsúztatni. Megkordult a gyomra, előkotort egy zsebkendőt a táskájából, és beleköhögött, a feltüremkedő sav már kaparta a torkát, Dijanka aggódva rá is pillantott. Líviát, folytatta a pap, aki ebben a templomban is szolgált, és életvidám személyisége beragyogta közösségünk hétköznapijait. Életvidám ragyogás. Volt olyan? Ő csak egy megroggyant madonnát ismert meg, aki évek óta nem járt oltárt díszíteni. Mostanában már csak mackónadrágban lehetett látni, szalonspiccesen a kapunak dőlve, utoljára a pogácsát is rettenetesen szomorúan szaggatta. Aszongya Pisti, hazajön a hétvégére, mondta, és mikor Mara megkérdezte, hogy bírják így külön, azt felelte, hogy kenje meg tojással a pogácsák tetejét, és a hűtőnek fordult egy újabb felesért. Akkor kellett volna megrázni a vállát, és elmondani neki, hogy egy faszér' se érdemes. Az biztos, hogy tavasz óta, mióta ő itt lakott, egyszer se jött haza az ura, azt mondják, nem sűrűn látogatta Líviát, volt már kinn nője, mint az összes magyar melósnak.

Pisti hangosan sóhajtozik, senki se mer odanézni, mindenki issza a putnoki aszkéta szavait. Egyébként ha megszólalna az a stramlis orgona, akár még megváltást is hozhatna, mindegy, csak ne ezt a megtört sóhajtozást, ne

ezt a csuklásba hajló ideges férfisirást kelljen hallgatni. Megszorult a levegő a kis kápolnában, a fülledtség fogva tartja a bennlévőket, Henike egy legyezővel legyezi magát, Dini egy papírzsebkendőt vesz elő az autóstáskájából. Dijanka harisnyáján felfut egy szem, ó, a csudába!, mondja, mire az állatorvos kíváncsian odapillant.

Egyszer csak úgy jön a hang, mintha a műsor része volna, pedig dehogy. Pisti fájdalommal vegyes férfibüszkeséggel rákezd egy nótára. *Madár vígan dalolva lombos ágon, lágy esti szélről csókdosott virág, és minden, minden széles e világon, szerelmet érez, hön szeretni vágy.* A fiai megütközve nézik, a meglepettségtől az első pillanatban szólni sem tudnak, aztán csitítani próbálják az apjukat. Játsszad, Ferike, néz fel az orgonára, szőke bajsza rángatózik a szája felett. Mindenki dermedten ül, ide-oda csapódik a kiáltás a barbár szentély falai között. Vigyék már ki, mondja Dijanka. Mara a gyerekeket nézi, a fiúk arcán lángol a szégyen.

Bevallanám én is titkát szívemnek, s elmondanám, hogy mily híven szeretlek, játsszad, Ferike, itt én fizetem a végét, kiabálja a karzatra Pisti, kis csend után fel is cseng a dallam, az orgona umcaccásra vált, az illetlen ritmus, mintha maga előtt tolná a levegőben ülő, láthatatlan súlyos fekete felleget, lúdbőrös lesz minden nyak.

A fiatal pap először türelmesen áll, egyáltalán nem úgy tűnik, mint aki bármit is félbe akarna szakítani, de aztán kilép az oltár mögül, Pisti fölé hajol, a vállára teszi a kezét, mire az leszegi a fejét, az arcán fájdalmas grimasz. Olyan diszkrét a putnoki pap, még a mellette ülők sem hallják, mit mond a férfinak, ettől roppant erősnek tűnik, és ebben a pillanatban egész testtartásában az ikonokon lévő csodatevő szentekre hasonlít. A férfi elcsöndesül, félig lehunytt szemmel leül, a kellenél kicsit nagyobbat suppan a padban. Ez aztán szépen elintézte magát, mondja Dijanka, nem tud viselkedni még a felesége temetésén se, és megbotránkozva ingatja a fejét.

Folytatjuk a szentmisét, szól a pap, a hívek fészkelődése abbamarad a padokban. Zuhogni kezdenek a pénzermék, Lívia megrázza a haját, és hullanak belőle az aranyak, a férje alatta kalapozik, az útleveleik borban áznak a konyhaasztal viaszosvászon terítőjén, Lívia kacag, ring a csípője, csillog a fülében a türkizköves fülbevaló, csörög az apró. Napszúrás délután háromkor, egész biztosan, mert nem csörög itt semmi, csak a csengő Úrfelmutatáskor, a ministráns fiú arca pedig a semmibe réved. Mara lehajtja a fejét, és szédülten belekortyol az ásványvizes flakonjába.

A mise után az emberek, mintha mi sem történt volna, kirajzanak a templomból, Mara tekintete találkozik a Pistiével, idegenek egymás számá-

ra, de a nő Lívia szeretetetének nyomait keresi a nevető ráncokon, egy férfinak a nevető ráncai a legbeszédesebbek. Pisti elkapja a fejét, kezét a térdére ejtve előrehajlik, mintha futás után kapkodná a levegőt, Konyakos Guszti, a jegyző mellé lép, de ő ingatja a fejét, és legyint egyet, úgyhogy tapintatosan arrébb megy. Akkor azt mondja, hogy *nem lesz neki tél*, felélénkül és tenni-venni kezd, int a sírásóknak, hogy beemelhetik a koporsót a fehér Mercedesbe, és azzal öles léptekkel megindul a temetési menet élén. Itt senki nem fog sírni, kiabálja az egyforma arcúak gyűrűjében, az inge vizesen lóg rajta, a fiai a karjánál fogva próbálják visszatartani. Van a csernelyi cigányok között egy zenész is, valahogy mindig mindenhol ott terem a hegedűjével, azonnal az álla alá kapja, és rákezd most is.

Vonul a menet, le a kis dombon, a falu kanyargós főútján, ki a temető felé. A Pokol Drink bár előtt Tatus a biciklijére támaszkodva keresztet vet, a kezében felismerhetetlen címkéjű sör, ráérősen álldogál a falatnyi árnyékban. Mellette Móni fogja a kislánya kezét, Vivi tejfölszőke haja kibontva, szandálos bokazoknijához fehér macska törleszkedik a porban. Móni arca most is, mint mindig, tulipánpiros a felesektől. Elhagyjuk az embereket, mintha lassan döcögő kocsin haladnánk, gondolja Mara, a temető kis dombján kaptatnak fel, mellette már csak az üres földek, mit sem sejtő legelő lovak, béke.

Bevallanám én is titkát szívemnek, s elmondanám, hogy mily híven szeretlek, elmondanám, de hasztalan beszéd, hideg szobor vagy, meg se értenéd!, éneklí a férfi, fröcsög a nyál a szájából, a fiai taszigálják, de nem lehet visszahúzni hat lóval se, a sírgödör felett olyanok a mozdulatai, mint egy kétségbeesett karmesternek. *Elmondanám, hogy egymást hűn szeretve, mily boldogok lehetnének, kedvesem*, és akkor közbeszól valaki a tömegből, hogy akkor becsülted volna meg, te tetű, ki az?, melyik volt?, megy a moraj, Köteles Karcsi ragadtatta el magát, annak idején ő volt Lívia vőlegénye, jelentéktelen ember, most mégis karcos a józansága. Minden egy pillanat alatt iramodik el a mozdulatlanságból, ökölsuhogás a napban, a forróságban egymásnak rontó férfitestek puffanása, Pisti felszakadt szemöldöke, és hiába formálnak riadt ó-t a szájuk, biztosan ébrednek a közöny. Mara öklendezik a papírsebkeendőbe, beszívja a fehér papírt, mint egy vákuumot, míg kikeverednek a tömegből, és egy utcányit sétálnak a sötétkék Fiatig. Egykedvűen fityeg a tükörre akasztott rózsafüzér, Dijanka *helyes kis pasasnak* nevezi a putnoki papot, és kettesbe teszi az autót.

Este mind megitták Endzsi szilváját, és hosszan bámultak maguk elé a konyhaasztalnál, aztán még hajnalig ment a lehalkított tévé, futottak a fények a cserépkályhán.

Lívia teste gyertyákkal körülrakva, a mackónadrágja zsinórja olyan hosszú, hogy kilóg a koporsóból. A fiúkon szerzetesi csuha, de a hajuk tiszta lobonc, szarvasok állnak összeakasztott agancsokkal, egymást lökdösik a templomban. Mara kezében a kis fém pogácsaszaggató, amit vissza akart adni Líviának, de annak felpattannak a szemei, és rákiabálja, hogy tanítom a lányod sütni! Akkor felsikolt, mert Kismara is benn fekszik a koporsóban szorosan Lívia mellett, olyan kicsike, mint egy csecsemő, az ujjain neki is aprócska pogácsaszaggató, mint egy csörgő.

Mara átázott pizsamában ül fel az ágyban, automatikusan az éjjeliszekrény felé nyúl a szódájáért. Csend van a faluban, a székre téve nyugodtan lógnak a levetett fekete ruhák. Dijanka horkol, csak szőke buksi feje látszik ki a vékony takaró alól.

A kutya nyüszög az ajtó előtt, hat hónapos, de már majdnem mindent tud, ilyenkor ki kell engedni az udvarra pisilni. Koli, mondja neki Mara, az állat körmének kopogására újra lassabban kezd verni a szíve. Tatusék ablakára néz, csillagos, puha bársony az éjszaka, az utcai lámpa fényében apró alvadtvér-foltoknak tűnnek a széttaposott cseresznyeszemek.